

رام - چهاردهم آذر

شروین و کیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

چهاردهم آذر

در چهاردهم آذر ماه سال ۱۲۶۸ هجری خورشیدی بود که اتابک امین‌السلطان صدراعظم ایران (تصویر روبرو) که در جریان سفر به فرنگ با میرزا ملکم خان نظام‌الدوله دعوایی پیدا کرده بود و در پی بهانه‌ای برای کنار زدن‌اش از قدرت می‌گشت، بلوایی به پا کرد و بعد در این روز به او تلگرافی زد و گفت که امتیاز لاتاری که با موافقت شاه با واسطه‌ی او به فرنگی‌ها فروخته شده بود به خاطر شباهتش با قمار غیرشرعی است و بنابراین لغو می‌شود. این حادثه جدای از کاستن از اعتبار سخن شاه ایران در میدانی بین‌المللی، نقطه‌ی شروع اختلاف و دشمنی میرزا ملکم خان با ناصرالدین شاه هم بود.

در همین روز به سال ۱۲۹۵ قسمتی از مناطق جنوبی ایران به دست سپاهیان آلمان افتاد که از پشتیبانی مردمی هم برخوردار بودند. یک سال بعد در ۱۲۹۶ اعلامیه‌ی لنین و استالین درباره‌ی انقلاب کمونیستی شوروی در روزنامه‌ی پرآودا منتشر شد و ابوالقاسم لاهوتی و یارانش در استانبول آن را به زبانهای متفاوت از جمله پارسی ترجمه کردند و در ایران پراکندند. در همین روز قرارداد صبح ارزنجان منعقد شد و عثمانی‌ها و ارمنی‌ها صلح کردند.

در ۱۳۰۳ شیخ خزعل (تصویر روبرو) که در برنامه‌هایش برای تجزیه‌ی خوزستان شکست خورده بود، تسلیم رضا خان شد و چون با این کار از خونریزی جلوگیری کرده بود مورد عفو قرار گرفت، اما به تهران تبعید شد. در همین روز سرلشکر فضل‌الله زاهدی به جای او به استانداری خوزستان منصوب شد. پنج سال بعد (۱۳۰۸) ناحیه‌ی خودمختار جمهوری سوسیالیستی شوروی تاجیکستان که بخشی اشغال شده به دست بلشویکهای روس و مزدوران محلی‌شان بود، به جمهوری سوسیالیستی تاجیکستان تغییر

نام داد و پایتختش خُرگ (خارغ) تعیین شد. این جمهوری نو تاسیس که تقریباً تمام سطحش را کوهستانهای عبورناپذیر تشکیل می‌داد، تا پایان عمر سیطره‌ی کمونیستها عقب‌مانده‌ترین و توسعه‌نیافته‌ترین بخش از اتحاد جماهیر شوروی بود و تنها نقطه در خاک این کشور بود که زبان پارسی در آن مجاز و رسمی محسوب می‌شد و همچون تبعیدگاهی برای دور راندن جمعیت‌های ایرانی‌ای عمل می‌کرد که در جریان نسل‌کشی‌ها و کشتارهای بلشویکها از ایرانی‌ها جان به در می‌بردند. هفت سال بعد در ۱۳۱۵ جمهوری سوسیالیستی ماورای قفقاز هم با طرحی مشابه به سه جمهوری آذربایجان، ارمنستان و گرجستان تقسیم شد و مرزها طوری میان‌شان ترسیم شد که همواره میان ترکها و ارمنی‌ها و گرجی‌ها اختلاف و دشمنی حاکم باشد. در همین روز استالین جمهوری شوروی سوسیالیستی قرقیزستان را ایجاد کرد و این در زمانی بود که بخش عمده‌ی جمعیت شهرنشین این منطقه به کلی ریشه‌کن شده بودند و هدف دولت کمونیستی آن بود که جمعیت منطقه را به کلی با روسها جایگزین کند که تا حدودی هم موفق شد و تا پایان دوران شوروی‌ها قرقیزها در سرزمین خودشان در اقلیتی عددی قرار گرفته بودند.

در همان روزهایی که استالین

(تصویر روبرو) در شمال به تجزیه‌ی

سرزمینهای ایرانی و ریشه‌کنی فرهنگ

پارسی مشغول بودند، در ایران دولت

رضا شاهی برنامه‌های خود را دنبال

می‌کرد. در همان روز مورد نظر در

سال ۱۳۱۵ انجمن استادان دانشسرای کرمان در باغ مدیرالملک کلانتری تاسیس شد و در آن مایل تویسرکانی

که شاعری سرشناس بود هم حضور داشت و شعری خواند. برنامه‌ی دولتی رضا شاه برای ارتقای سواد و

همسان‌سازی افکار عمومی به شیوه‌ای مدرن کمی بعد با تاسیس سازمان پرورش افکار آغاز شد که میراثش

در نهایت در قالب کانون پرورش فکری در دوران پهلوی دوم مثل میوه‌ای رسیده به دامان مارکسیستهای

هوادار روسیه افتاد، اما در آغاز راه بیشتر به نازیسم و آلمانی‌ها گرایش داشت و تا روز چهاردهم آذر سال

۱۳۱۹ و کمی پیش از سقوط رضا شاه درباره‌ی ۲۲۶ موضوع در گوشه و کنار کشور سخنرانی برگزار کرده

بود.

در همین روز به سال ۱۳۳۰ حزب توده به تظاهراتی پررمانه روی آورد که به جنگ خیابانی منتهی

شد. در مقابل این گروه نیروهای هوادار دربار که برخی‌شان پیروان دکتر مظفر بقایی بودند و برخی دیگر

دوستداران شعبان جعفری بودند به مقابله و درگیری با توده‌ای‌ها روی آوردند و از هر دو طرف خشونت

فراوان سر زد. در همین روز گروه اخیر به دفتر روزنامه چلنگر در خیابان نواب هجوم بردند و آنجا را که در

اصل خانه‌ی محمدعلی راد بازقلعه‌ای (معروف به افراشته) بود ویران کردند.

در تاریخ سیاسی جهان این روز با رخدادهایی متنوع گره خورده است. در ۷۸۷ امیر ادیگو رهبر اردوی زرین در رأس سپاهیان‌ش وارد مسکو شد (تصویر روبرو)، در ۹۳۹ شارل نهم فرمانروای فرانسه شد، در ۱۲۴۴ در نبرد جزیره‌ی چینچا پرو و شیلی با هم بر ضد اسپانیا متحد شدند و در ۱۳۱۳ ارتش ایتالیا به شهر والوال در حبشه حمله کرد و پس از چهار روز آنجا را تصرف کرد.

در ۱۳۱۵ قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی تغییر کرد و قدرت مطلق را به استالین داد. در همین روز سیطره‌ی کمونیستها

بر قرقیزستان نیز قطعیت یافت و با رسمی شدن جمهوری شوروی قرقیزستان سرکوب فرهنگی ایران‌گرایان و کشتار قرقیزها به دست بلشویک‌ها شدت گرفت. در ۱۳۲۰ در جریان جنگ جهانی دوم انگلستان به فنلاند، رومانی و بلغارستان که متحد آلمان بودند اعلان جنگ داد، و در ۱۳۵۶ مصر پس از نزدیک شدن به آمریکا ارتباط دیپلماتیکش را با عراق، لیبی، سوریه، الجزایر و یمن جنوبی که اقمار جبهه‌ی شوروی بودند، قطع کرد. در این روز دو رخداد دینی جالب توجه در عالم مسیحیت رخ داده است. یکی آن که در سال ۸۷۵

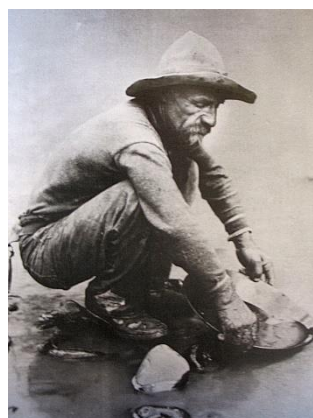

مانوئل اول شاه پرتغال فرمانی صادر کرد و به بدعت‌گذاران و بی‌دینان از جمله یهودیان اخطار داد که زودتر از پرتغال بیرون بروند! (تصویر روبرو) در ۱۳۱۰ هم کلیسای جامع مسیح نجات‌بخش در مسکو به دستور استالین با خاک یکسان شد.

در این روز چندین رخداد پراکنده‌ی فرهنگی و اجتماعی هم قرار می‌گیرد. در چهاردهم آذر سال ۶۳ پیش از میلاد سیسرو آخرین گفتار از مجموعه‌ی چهارگانه‌ی خطابه‌های کاتیلین را در برابر سنای رم ایراد کرد و در آن به سیاستمداری به نام لوکیوس سرگیوس کاتیلینا حمله کرد و او را به دسیسه‌چینی و قدرت‌طلبی متهم کرد. این خطابه‌ها از کهنترین اسناد به جا مانده از تمدن و سیاست رومی است.

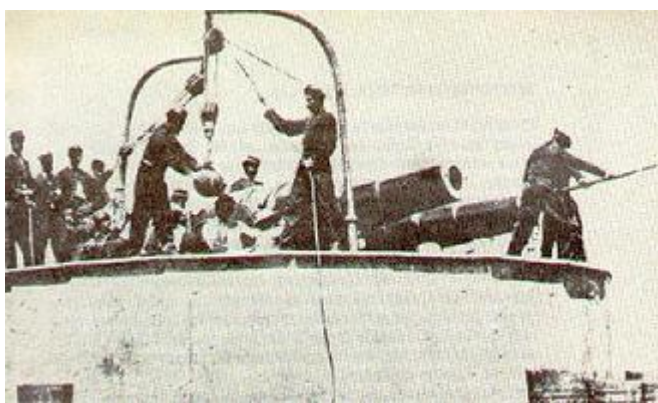
«سیسرو کاتیلینا را متهم می‌کند» نقاشی دیواری چزاره ماکاری (۱۲۶۷-۱۲۶۱)

در ۸۷۱ هجری خورشیدی کریستف کلمب اولین اروپایی بود که بر هائیتی قدم می‌نهاد، در ۱۱۴۵ جیمز کریستی اولین حراج خود را در لندن برگزار کرد، و در ۱۲۲۷ جیمز ک پولک رئیس جمهور آمریکا در نامه‌ای به کنگره اعلام کرد که در کالیفرنیا مقدار زیادی طلا کشف شده و در نتیجه تب طلا مردم را گرفت و جمعیت بزرگی به آن سو هجوم بردند (تصویر روبرو).

تخریب کلیسای مسیح نجات‌بخش در مسکو

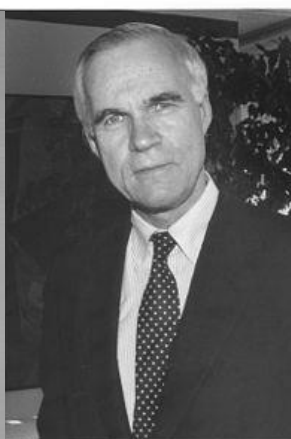

حمله‌ی ایتالیا به حبشه

رخدادهای دیگر این روز آن که در ۱۳۳۱ مه‌دود بزرگی که از آلودگی‌های صنعتی ناشی شده بود بر لندن فرود آمد و طی هفته‌های بعد به مرگ دوازده هزار نفر انجامید، و در ۱۳۴۳ لوید اولد برای نخستین بار به ارتباط میان **major histocompatibility complex (MHC)** و مقاومت بدن در برابر بیماری‌ها پی برد.

ژنرال کاستر

لوید اولد

مه‌دود لندن

شمار زیادی از نامداران در چهاردهم آذرماه به دنیا آمده‌اند: فرانچسکو اسکارلاتی موسیقیدان و ویولنیست ایتالیایی (۱۰۴۵)، جرج آرمسترانگ کاستر سردار آمریکایی و کشتارگر سرخپوستان (۱۲۱۸)، یوزف پیلسودسکی سپهسالار لهستانی و رهبر جنبش ملی‌گرایانه‌ی این کشور (۱۲۴۶)، کلاید ورنون سسنا بنیانگذار شرکت هواپیماسازی سسنا (۱۲۵۸)، گرشوم شولم فیلسوف و مورخ آلمانی-اسرائیلی (۱۲۷۶)، جوش ملیح‌آبادی شاعر و ادیب هندی (۱۲۷۷)، والت دیسنی و ورنر هایزنبرگ (هر دو در سال ۱۲۸۰)، لین بیائو

دولتمرد و سردار کمونیست چینی (۱۲۸۶)، در میان ایرانیان هم دو تن متولد این روز هستند که هر دو در خارج از کشورمان شهرتی یافتند. یکی موسی قصاب (موشه کاتساو) دولتمرد ایرانی تبار اسرائیلی و هشتمین رئیس جمهور این کشور که به سال ۱۳۲۴ در یزد زاده شد، و دیگری اریک اعتباری هنرپیشه و مدل ایرانی تبار آمریکایی که در ۱۳۴۸ به دنیا آمد.

دیسنی ملیح آبادی شولم سسنا پیلوسودسکی

رفتگان این روز هم عبارتند از لی بان امپراتور دولت چانگ هان (۳۴۴ میلادی)، ولفگانگ آمادئوس موتسارت (۱۲۷۰ هجری خورشیدی)، الکساندر دوما (۱۲۴۹)، کلود مونه نقاش فرانسوی (۱۳۰۵)، و دکتر کاظم معتمد نژاد جامعه‌شناس ایرانی (۱۳۹۲).

موتسارت اعتباری دوما هایزنیبرگ